Otázka: Občanské právo

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): Šárka Simandlová

Občanské právo

- Souhrn soukromoprávních ustanovení
- Upravuje osobní vztah, právní postavení a vzájemná práva, povinnosti FO a PO
- Navazuje na LZPS
- svoboda člověka – stát není jejím tvůrcem, ale ochráncem
- prostor pro iniciativu tvorby soukromého života

VĚCNÉ PRÁVO

1) VĚCNÉ PRÁVO K VĚCEM VLASTNÍM

a) Vlastnictví

- Nejvýznamnější absolutní právo
- úplná moc nad věcí, kterou vlastním, můžu s ní (v právních mezích libovolně nakládat – prodat, darovat, postoupit někomu, zničit, nosit, používat)
- omezuje ho pouze sousedské právo
- nabytí vlastnictví:
    - smlouvou – kupní, darovací
    - rozhodnutím státního orgánu – vyvlastnění
    - jinou skutečností – vydržením
    - děděním

- nález není cesta ke vzniku vlastnictví
- **převod vlastnictví nemovité věcí** musí vždy být podložené písemnou smlouvou a vlastnictví přechází z jednoho na druhého vkladem do katastru nemovitostí
- **vyvlastnění nebo omezení** práva pouze na základě zákona ve veřejném zájmu, vlastníkovi za to **náleží plná náhrada**

b) Spoluvlastnictví

- Vznik dědictvím nebo společnou investicí
- Každý ze spoluvl. je úplným vlastníkem svého podílu a může s ním libovolně nakládat
- Při rozhodování mají hlasy společníků takovou váhu podle velikosti jejich podílu
- pokud chce spoluvl. prodat svůj podíl, je povinen nabídnout koupi prvně dalším spoluvlastníkům
- podílové spoluvlastnictví:
    - věc vlastní více lidí
    - se podílejí na právech a povinnostech
    - o hospodaření s věcí rozhoduje většina
- společné jmění manželů:
    - majetek nabytý po dobu manželství je společný
    - správu majetku mohou vykonávat oba
    - závažná jednání, musí souhlasit oba, při rozvodu stejné podíl

c) Držba

- Faktické ovládání věci
- Držitel věc ovládá pro sebe, má k ní vlastnické právo
- Nebo držitel není vlastníkem věci, ale nakládá s ní jako by mu patřila:
    - Oprávněná držba
    - Neoprávněná
- **oprávněný držitel** = ten kdo věc drží na základě právního důvodu (dědic, vlastník)
- **poctivý držitel** = ten kdo věc drží z přesvědčivého důvodu, že mu právo náleží
- **Neoprávněný držitel** = ten, kdo drží věc nepoctivě a ví, že k věcí nemá právo (nálezce ztracené věci, který si věc ponechá)
- **Vydržení** = dlouhodobá poctivá držba

d) Právo duševního vlastnictví

- Právní vztah k nehmotným věcem
- Nelze na nikoho převést
- **Zákon o autorském právu** – autoři mají právo na ochranu svého autorství, výlučné právo s dílem nakládat a rozhodovat o jeho uveřejnění, udílet souhlas k užití a mají právo na odměnu za tvůrčí práci
- Autorská práva mají platnost po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti

VĚCNÁ PRÁVA K VĚCEM CIZÍM

a) Právo stavby

- Věcné právo osoby mít stavbu na pozemku jiného vlastníka
- Nabývá se smlouvou mezi stavebníkem, ale i vydržením nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci
- Vzniká zápisem do veřejného seznamu
- Právo stavby přechází na dědice, lze je převést na právního nástupce
- Stavebník má předkupní právo k pozemku a vlastník má předkupní právo k právu stavby

b) Věcné břemeno

- Věc je zatížená břemenem = služebností
- Povinnost vlastníka věci něco trpět nebo se něčeho zdržet ve prospěch oprávněné osoby
- Služebnost zaniká změnou služebné věcí, která už nemlže sloužit pův. účelu, uplynutím doby, smrtí oprávněného člověka nebo zánikem PO
- **Pozemkové**
    - Spojeno s vlastnictvím nemovitosti (s vlastnictvím domu je spojeno právo čerpat vodu ze studny na sousedním pozemku)
- **Osobní**
    - (původní majitel má právo doživotního bezplatného bydlení v prodaném domě)

c) Zástavní právo

- Zástava = věc určená k zajištění pohledávky
- Každá věc, se kterou lze obchodovat, může být zastavena
- Movitá a nemovitá věc, cenný papíry a jiné pohledávky
- Výtěžek umožní věřiteli uspokojení své pohledávky, jestliže dlužník nezaplatí
- Zřizuje ho zástavní smlouva
- Pokud je dluh splatný a věřitel se s dlužníkem nedohodl o způsobu výkonu zást. práva, zástava se zpeněží (např. ve veřejné dražbě)

d) Zadržovací právo

- Jednostranný akt
- umožňuje věřiteli zadržet movitou věc, ale vlastníkem je stále dlužník
- možnost vydržení po 3 letech
- pouze, když není zaplacená pohledávka

e) Dědické právo

- **Souhrn právních norem, které upravují přechod majetku zemřelého na jeho právní nástupce (dědice)**
- **Zůstavitel** = zemřelá osoba jejíž majetek se dědí
- **Pozůstalost** = majetek (a dluhy) po zemřelém
- **Odúmrť** = pozůstalost připadající státu v případě, že nedědí žádný dědic
- Dědit mohou FO i PO
- Nabytí majetku potvrzuje soud
- Vlastnické právo přechází na dědice dnem úmrtí zůstavitele
- **Potomci jsou neopominutelní dědicové**, nezletilý dědic alespoň ¾ jeho zákonného podílu, zletilý alespoň ¼ zákonného podílu
- **Zůstavitel může dědice vydědit**, pouze ale z důvodů uvedených v zákoně
- **Dědic může dědictví odmítnout, ale nemůže ho odmítnout jen z části**
- Dědí se na základě:
    - **a) Závěť**

- Vyjadřuje přání zůstavitele
- Má přednost před děděním ze zákona
- Notářským zápisem nebo vlastnoručně napsaná a podepsaná, datovaná nebo jiným zákonným způsobem

- **b) Dědická smlouva**
  - Vyžaduje formu veřejné listiny
  - Zůstavitel určuje druhou smluvní stranu za dědice nebo odkazovníka a druhá strana to přijímá
  - Odkazovníku se odkazem zřizuje pohledávka na vydání určité věci z pozůstalosti
  - Odkazovník není dědicem, takže neodpovídá za zůstavitelovi dluhy
  - Odkaz může obsahovat i závěť
- **c) Ze zákona**
  - **V první třídě**
    - Dědí stejným dílem zůstavitelovi děti a manžel
  - **V druhé třídě**
    - Dědí manžel, zůstavitelovi rodiče a ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti
    - Manžel dědí nejméně polovinu, ostatní stejným dílem
  - **V třetí třídě**
    - Dědí stejným dílem zůstavitelovi sourozenci a osoby spolužující se zůstavitelem nejméně jeden rok před jeho smrtí ve společné domácnosti
  - **V čtvrté třídě**
    - Dědí stejným dílem zůstavitelovi prarodiče
  - **V páté třídě**
    - Dědí jen prarodiče rodičů zůstavitele
  - **V šesté třídě**
    - Dědí stejným dílem potomci dětí sourozenců zůstavitele a potomci prarodičů zůstavitele
    - Nedědí-li některý potom prarodičů, dědí jeho děti

RELATIVNÍ PRÁVA

ZÁVAZKOVÉ PRÁVO

- Relativní, netýkají se všech
- Soubor norem týkajících se vzniku, trvání a zániku jiného právního úkonu
- Ze smluv, vyhlášek, závěti, dědické smlouvy, jiného právního úkonu
- Závazek se týká jen těch, kteří smlouvu uzavřeli
- Vznik závazků:
- Změny závazků:
- Zajištění závazků:
- Zánik závazků:
- **Obsah závazku:**
    - Dare = něco někomu dát
    - Facere = něco vykonat
    - Pati = něco strpět
    - Non facere = něco nekonat

- **Smlouva** = vícestranný právní úkon, na jehož základě vznikají účastníkům určitá práva a povinnosti, je to souhlasný projev vůle účastníků právního vztahu, je platná, pokud se obě strany dohodnou na obsahu (předmět smlouvy, cenu)
- **Náležitosti smlouvy:**
    - Přesné označení stran (jméno a příjmení, bydliště, rodné číslo)
    - Právní postavení (prodávající, kupující)
    - Co nepřesnější popis předmětu smlouvy – obsah závazku (dare, facere…)
    - Způsob plnění smlouvy – datum do kdy musí být a za jakých podmínek závazek splněn, podmínky pro vypovězení smlouvy
- **Závazky vyplývající ze smluv:**
    - Pojmenované
        - Typizované smlouvy s uzákoněnými názvy a podobou
        - Nejběžnější závazky
        - Aferta = předložená nabídka
        - Akcepta = přijetí nabídky
    - Atypické
        - Nově vytvořené pro jiný typ právního vztahu
        - Končí: splněním závazku, dohodou, uplynutím doby trvání, smrtí
    - Smíšené
- **Druhy smluv:**
- a) Darovací
    - **Dárce bezplatně předává věc obdarovanému, který dar přijímá**
    - Darování nemovitostí vždy písemně

- b) Kupní

- **Kupní smlouvou prodávající za kupní cenu převádí vlastnictví věci na kupujícího**
- Smlouva může být ústní, pouze při koupi nemovití věci písemná
- V obchodu přechází vlastnictví převzetím věci
- Vlastnictví nemovité věci se nabývá vkladem do katastru nemovitostí
- Prodávající je povinen upozornit kupujícího na vady věci, o nichž ví
- Vadné plnění smlouvy
    - Nepředá-li prodávající předmět ve správné kvalitě
    - Nebo v dohodnutém množství či provedení
    - Za vady se považují i nedostatky v dokladech nutných k užívání věci nebo záměna (plnění jiné věci)
- Při nepodstatném porušení smlouvy lze uplatnit právo na odstranění vady nebo přiměřenou slevu
- Při podstatném má kupující právo volby ze čtyř možností:
    - Dodání nové věci nebo chybějící věci
    - Odstranění vady opravou
    - Poskytnutí slevy z kupní ceny¨
    - Odstoupení od smlouvy
- Přísnější ustanovení o odpovědnosti prodávajících platí pro prodej zboží v obchodech, kde prodávající je podnikatel a kupující spotřebitel
- Zárukou za jakost se prodávající zavazuje, že věc bude po určitou dobu způsobilá k použití
- Záruční doba je na obalu nebo v reklamě
- Pokud není ani na jednom → **obecné pravidlo u spotřebního zboží lze uplatnit právo z vady v době 24 měsíců od převzetí**
- Objeví se vada během 6 měsíců platí, že zboží bylo vadné už při převzetí

- c) Směnná
    - **Směnnou smlouvou se vyměňuje věc za věc**
    - Posuzuje se přiměřeně podle ustanovení o kupní smlouvě
- d) Nájemní
    - Nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit nájemné
    - Lze pronajmou movitou i nemovitou věc
    - **Pronajímatel** → povinnost udržovat předmět nájmu ve stavu způsobilému k užívání
    - **Nájemce** → oprávnění užívat najatou věc dohodnutým způsobem, platit nájemné a provádět běžnou údržbu najaté věci

- **Nájemce** může najatou věc přenechat někomu do podnájmu, pokud s tím pronajímatel souhlasí
- **Smlouva o nájmu bytu vždy písemná**
- **Nájem:**
  - **Na dobu určitou**
    - Končí uplynutím doby
  - **Na dobu neurčitou**
    - Končí dohodou nebo výpovědí (nemusí být odůvodněná) jedné ze smluvních stran
    - Pronajímatel může smlouvu ukonči pouze jen ze 6 důvodů uvedených v OZ (např. potřebuje byt pro svého příbuzného nebo pro sebe)

- e) Pachtovní

  - **Pachtovní smlouvou propachtovatel ponechává pachtýři věc k dočasnému požívání a pachtýř se zavazuje za to platit pachtovné nebo poskytnout část výnosu z věci**
  - Pacht zemědělské půdy, pacht podniku
  - Na rozdíl od nájmu neslouží k užívání, ale poskytuje výnosy, plody.
  - Pachtýř je povinen o věc pečovat jako řádný hospodář, aby hospodářství bylo výnosné
- f) Smlouva o dílo
  - Zhotovitel zavazuje provést pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit za ně dohodnutou cenu
  - Zhotovení určité věci nebo údržba, oprava či úprava věci
  - Stavba je vždy dílem
  - Pro předejití sporům je doporučeno smlouvu uzavřít písemně
  - Zhotovitel může od smlouvy odstoupit, pokud objednatel trvá na provedení díla podle nevhodného příkazu i po zhotovitelově upozornění
  - Objednavatel může od smlouvy také odstoupit, po zjištění, že zhotovitel neprovádí dílo řádným způsobem, nezjednal nápravu v přiměřené době a jeho postup vede k porušení smlouvy
- g) Licenční
  - Licenční smlouvou poskytovatel dává nabyvateli oprávnění neboli licenci k výkonu práva duševního vlastnictví za dohodnutou cenu
  - Autorské smlouvy
  - Licenční smlouvy – k předmětům průmyslových práv
  - Využívání autorských prvá chrání autorský zákon
  - Využívání průmyslových práv chrání zákon o vynálezech a zlepšovacích návrzích a

zákon o ochraně průmyslových vzorů¨

OBČANSKÉ SOUDNÍ ŘÍZENÍ

- Je to postup soudu v součinnosti s účastníky řízení za účelem spravedlivé ochrany práv a oprávněných zájmů účastníků
- Civilní proces
- Řeší nesrovnalosti, problémy související se soukromým právem (občanské, pracovní, rodinné, obchodní)
- Jedná o právech a povinnostech zúčastněných (FO i PO)
- Hlavní pramen = **Občanský soudní řád**
    - Obsahuje ustanovení o pravomoci a příslušnosti soudů, o účastnících řízení, o opravných prostředích proti rozsudkům a usnesení soudů, o správním soudnictví a o výkonu soudního rozhodnutí (o exekuci)
    - K tomu je důležitý pramenem **exekuční řád**
    - Exekuce = výkon rozhodnutí

PRŮBĚH OBČANSKÉHO ŘÍZENÍ

- V první stupni jsou příslušné okresní soudy – řeší OSŘ (podle žalobce)
- Jsou výjimky, kdy v prvním stupni rozhodují i krajské soudy – spory mezi firmami
- Místně příslušný k řízení je obecný soud žalovaného
- U FO to je soud v místě bydliště u PO soud, v jehož obvodu má osoba sídlo
- Strany mohou vystupovat sami nebo mít advokáta, od 18 můžu být sám za sebe
- Vždy na písemný návrh účastníka
- Při nesporném řízení
    - Návrh podává navrhovatel
    - Druhou stranou je ten, o jehož právech a povinnostech se jedná
- Při sporném řízení
    - Návrh se nazývá žaloba
    - Žalobce a žalovaný
    - Žaloba musí obsahovat předepsané náležitosti, připojují se listinné důkazy
- Náklady na řízení
    - Paušální poplatek (platí ho žalobce)
    - Advokát

    - Znalecký posudek (platí strana, která ho chce, v případě vyžádání soudem mezi obě strany)
    - Svědečné (proplacení nákladů svědka, platí ten, kdo zval)
    - V řízení rozhoduje jediný soudce, pouze v zákonem stanovených situacích soudní senát
- Vzniká:
    - **Na návrh –** např. při rozvodu, jeden podá návrh, musí být písemný, musí být předložen soudu, musí obsahovat přesné označení účastníků, o co jde, důkazy svědectví, návrh rozsudku, listinné důkazy
    - **Bez návrhu** – rozdělení dědictví
- Průběh:
    - Formou veřejného ústního jednání
    - Dokazování probíhá výslechem svědků, znaleckými posudky, zprávami a vyjádřeními státních orgánů, listinami, ohledáním
    - Každý je povinen dostavit se na jednání soudu a vypovídat jako svědek
    - Svědectví můžeme odmítnout jen pokud by jim způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo svým blízkým
    - Nepravdivé svědectví je trestné = křivá výpověď
    - Soud každý důkaz posuzuje jednotlivě a všechny důkazy v jejich souvislosti
- Končí:
    - **Usnesením** – soud rozhoduje o věcech během řízení, o přerušení či zastavení
    - **Rozsudek –** vynáší se veřejně, účastníci ho dostanou písemně → na čí straně je pravda, odůvodnění, poučení o odvolání, poučení o možnosti výkonu rozhodnutí, nabývá právní moci, pokud se nikdo do 15 dnů neodvolá

- Doručení rozsudku:
    - Doručený rozsudek je v právní moci, jestliže už proti němu nelze podat odvolání (marné uplynutí odvolací lhůty, jde rozsudek odvolacího soudu 2. stupně – jeho rozhodnutí je konečné)
    - Pravomocný rozsudek je vykonatelný, jakmile uplynula lhůta plnění
- Účastníci:
    - **Navrhovatel**
        - Podává návrh → určení soudu, čeho se spor týká, vylíčení rozhodujících skutečností, určení, čeho se navrhovatel domáhá, identifikační údaje účastníka
        - Může uplatnit, aby soud rozhodl:
            - O osobním vztahu (rozvod)
            - O splnění povinnosti (z právního vztahu, z porušení práva)
            - O určení, za tu právní vztah nebo právo je či není (= určovací žaloba)

- **Odpůrce**
    - žalovaný
- **Vedlejší účastník**
    - Kdo má zájem na výsledku
- **Soudce**
    - Samosoudce, senát
- **Zapisovatelka**
- **Svědci**
    - Povinnost výpovědi – dostavit se na předvolání, vypovídat pravdivě
- **Znalci**

Opravné prostředky

- **Odvolání**
    - Je oprávněným prostředkem účastníka proti rozhodnutí soudu prvního stupně
    - Do 15 dnů po doručení rozhodnutí soudu u soudu, proti jehož rozhodnutí se podává
    - Soudní rozhodnutí nenabývá právní moci, dokud odvolání nerozhodne pravomocně odvolací soud
    - Může rozhodnutí potvrdit, směnit, zrušit rozhodnutí a vrátit to soudu 1. stupně
    - Odvolat se lze jen jednou
- **Obnova řízení**
    - Proti rozsudku, který již nabyl právní moci
    - Pokud se objeví nové okolnosti, které by mohly změnit rozsudek
    - Do 3 měsíců od zjištění nové okolnosti
    - A až do tří let od právní moci rozsudku
    - Žádá se u soudu, který rozhodoval v 1. stupni
- **Dovolání**
    - Opravný prostředek proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu (krajského nebo vrchního)
    - Přípustné pouze v případech uvedených v Občanském soudním řádu (proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil nebo změnil usnesení soudu prvního stupně

o žalobě na obnovu řízení)
- O dovolání rozhoduje vrchní soud nebo Nejvyšší soud ČR
- Dovolatel musí být zastoupen advokátem, nemá-li on sám právnické vzdělání nebo jeho zaměstnanec, který za něj jedná
- Do 2 měsíců od právní moci rozhodnutí odvolávacího soudu